

Blåmeis *Parus caeruleus*

Global utbredelse

Blåmeisa er utbredt i vestre deler av Palearktis, Lilleasia og Iran samt NV-Afrika. I Europa finnes den ikke i de nordlige områdene (Island og nordlige deler av Fennoskandia).

Norsk utbredelse og habitatvalg

Blåmeisa har sin hovedutbredelse i lavlandsområder i Sør-Norge der den er jevnt utbredt. I tillegg hekker den mer spredt i Nordland nord til Lofoten.

De få registreringene fra Nordland på Atlas-kartet gir på grunn av den dårlige dekingen ikke et korrekt bilde av utbredelsen i dette fylket. Blåmeisa betegnes som relativt vanlig nord til Bodø, men avtar i antall videre nordover (K.-B. Strann pers. medd.). Selv om arten oppgis å ha økt i antall de siste 20 årene (K.A. Meyer pers. medd.), er det likevel mye som tyder på at framstillingen i Haftorn (1971) ikke var dekkende for blåmeisas status i Nordland på dette tidspunkt.

Lenger nord er blåmeisa meget sjelden, og kun to hekkefunn er kjent fra de siste 20 årene. I Bjarkøy i Troms ble arten funnet hekkende i 1975, mens det mest ekstreme funnet er fra Vardø i Finnmark. Her hekket et blåmeispar vellykket i ei fuglekasse i en hage i 1990 (B. Sør vold medd. S. Wikan).

Blåmeisa er en utpreget løvskogsfugl selv om den også kan hekke i blandingsskog. Den finnes i alle typer løvskog, men med klar preferanse for varmekjær edelløvskog, spesielt gammel og høystammet skog. I de sørligste delene av landet er områder med eik og bøk særlig foretrukket. På lokaliteter med sterkt innslag av gamle trær vil den også som typisk hullruger lettere finne reirplasser enn i yngre skog. Blåmeisa trives godt i løvskogdominert kulturlandskap, og er så lite sky overfor mennesker at den også hekker vanlig i parker og hager med større trær.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Blåmeisa er relativt vanlig, men ikke på langt nær så vanlig som f.eks. kjøttmeisa. Det er antatt at bestanden ligger i intervallet 50.000-100.000 par. Mest sannsynlig er tallet nærmere 50.000 enn 100.000. Dette er imidlertid forholdsvis beskjedent sammenlignet med den svenske bestanden på > 1 million par (Koskimies 1992). Samme kilde anslår den finske bestanden til 100.000-150.000 par og den danske til 50.000-200.000 par. Både i Finland og Danmark er arten i sterk framgang, i Sverige synes situasjonen å være stabil (Koskimies 1992).

Bortsett fra den omtalte økning som har funnet sted i Nordland de siste 20 år, er det vanskelig å peke

på spesielle utviklingstrekk i den norske blåmeisbestanden. Økt omfang av treslagskifte i skogbruket fra løvtrær til gran — særlig på Vestlandet — og ytterligere kvalitetsforringelse av løvskogdominerte kulturlandskap vil på sikt gi blåmeisa reduserte hekkemuligheter.

Hekkebiologi

I de tidligste områdene kan eggleggingen starte i slutten av april, men det vanligste er helt i begynnelsen av mai. Den kan også legge to kull, men dette skjer ikke så ofte som hos f.eks. kjøttmeisa. Blåmeisa opptrer jevnt over mer diskret på hekkeplassen enn f.eks. kjøttmeisa, men er likevel relativt lett å påvise som hekkefugl. Dette gjenspeiles i høy andel D-koder i Atlas-materialet (70%). Bra forekomst nær bebyggelse og hekking i fuglekasser bidrar til å forklare dette.

Trekkforhold

Blåmeisa er overveiende stand- og streiffugl, men en del trekker ut av landet i september/oktober på samme måte som kjøttmeisa. Omfanget av dette trekket varierer fra år til år, men synes å være mer regulært enn hos kjøttmeis og omfatte en større del av totalbestanden.

Blåmeisa hamstrer ikke føde om høsten, og trekker da i likhet med kjøttmeisa inn til bebyggelse og føringsplasser. Den er likevel mer mobil enn kjøttmeisa og pendler mye mellom hager og nærliggende skogområder.

Kjell-Ove Hauge

Blåmeis *Parus caeruleus*

769 ● Konstatert hekking

145 ● Sannsynlig hekking

185 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

